

Warszawa, dnia 04 sierpnia 2000 r.

Stanowisko
Kongresu Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie:
oświaty oraz finansowych skutków wprowadzenia Karty Nauczyciela

1. **Kongres Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, w którym uczestniczy 1000 gmin wiejskich stwierdza, że nakłady na edukację w budżecie Państwa były w poprzednich latach i są obecnie zdecydowanie za niskie.**
2. Wprowadzenie w roku 2000 naliczenia subwencji „na ucznia” pogłębiło w gminach wiejskich różnice pomiędzy rzeczywistymi kosztami prowadzenia oświaty a wysokością przekazywanej z budżetu państwa subwencji.
3. Brak środków na inwestycje i modernizację obiektów oświaty powoduje, że racjonalizacja sieci szkolnej przebiega wolno, a w wielu gminach wiejskich jest niemożliwa do przeprowadzenia.
4. Koszty kształcenia ucznia wiejskiego, pomimo wielu zmian organizacyjnych dokonywanych z determinacją przez wiejskie samorządy, będą zawsze wyższe niż koszty kształcenia w innych jednostkach Samorządu Terytorialnego. Wymaga to rekompensaty poprzez stosowanie wyższych niż obecnie współczynników w algorytmie naliczającym subwencję oświatową dla gmin wiejskich.
5. Według ustaleń Zespołu ds. Oceny skutków Karty Nauczyciela, powołanego przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego, brak jest wystarczających środków na wprowadzenie nowych wynagrodzeń dla nauczycieli.
6. Ustalenia Strony Samorządowej Zespołu potwierdzają, że przyjmując minimalne wartości parametrów uzgodnionego wspólnie algorytmu, brak jest co najmniej 1.200 mln zł.

Nie uwzględniają one wszystkich, indywidualnych dla różnych Jednostek Samorządu Terytorialnego skutków, których suma w skali całego kraju może znacznie zwiększyć tę kwotę.

Kongres Gmin Wiejskich RP stanowczo stwierdza, że finansowe skutki wprowadzenia Karty Nauczyciela są zobowiązaniem budżetu Państwa.

Odpowiedzialność za brak pieniędzy na wypłaty nowych wynagrodzeń oraz wypłaty wyrównań wzrostu płac od 01 stycznia br ponosi **Rząd RP**.

Kongres Gmin Wiejskich RP stwierdza, że jeśli środki finansowe w niezbędnej wysokości nie będą przekazane z budżetu Państwa do dnia 20 września 2000 r. **gminy nie wypłacą nauczycielom wynagrodzeń zgodnych z Kartą Nauczyciela.**

Zgromadzenie delegacji 1000 gmin wiejskich domagają się przestrzegania Art. 167

Konstytucji RP poprzez przekazanie do budżetów gmin wiejskich niezbędnych środków na wdrożenie Karty Nauczyciela i bieżące utrzymywanie szkół.

Kongres Gmin Wiejskich wzywa Ministra Edukacji do pilnej realizacji wniosków zawartych w stanowisku XIII Nadzwyczajnego Zgromadzenia ZGW RP podjętego w Warszawie w dniu 17 marca br.

Przewodniczący
Kongresu Gmin Wiejskich RP
/-/ Mariusz Poznański

Stanowisko

IV Kongresu Gmin Wiejskich RP

w sprawie:
oświaty

Gminy wiejskie nadal borykają się z problemami finansowymi organizacyjnymi w oświacie. Wciąż jeszcze wprowadzana i uzupełniana nowymi pomysłami Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu reforma systemu edukacji stawia przed samorządami wyzwania, których poziom i skala trudności przekroczyły wyobrażenia jej autorów, a budżety wielu gmin wiejskich doprowadziły do zapaści.

Słuszne i potrzebne zmiany wprowadza się od lat bez należytego rachunku ekonomicznego, a ich finansowymi i społecznymi skutkami obciąża samorządy lokalne.

Sposobem naliczania części oświatowej subwencji ogólnej „na ucznia” uruchomiono proces likwidacji małych szkół wiejskich, lecz odpowiedzialnością za społeczne skutki tak prowadzonej „racjonalizacji” sieci szkolnej oficjalnie obciążono wójtów gmin wiejskich.

Zmiany w Karcie Nauczyciela, podwyższające nauczycielskie pensje i zawarty w nich błąd systemowy nieomal załamał budżety polskich gmin.

Systematyczne nie dofinansowanie oświaty doprowadziło do pogłębiającego się zadłużenia gmin wiejskich, czyniąc wiele z nich niezdolnymi do absorpcji środków unijnych.

Przygotowywana nowa ustawa o dochodach JST ma docelowo zastąpić subwencję oświatową dochodami własnymi samorządów.

Nim to nastąpi, konieczne jest zinventaryzowanie rzeczywistych kosztów prowadzenia zadań oświatowych.

Bez tej wiedzy niemożliwa będzie ocena proporcji zastąpienia subwencji zwiększonymi udziałami w podatkach.

Te kwoty muszą być porównywalne. Obecnie brak jest podstaw do przeprowadzenia takiego porównania.

Proponowany przez MENiS sposób szacowania subwencji oświatowej na lata 2004-2005, jako wyjściowej dla nowego sposobu finansowania JST nie przewiduje zwiększenia kwoty ogólnej na oświatę w budżecie państwa, eksponując bezzasadnie „rentę demograficzną”, tj. zwiększenia wartości bonu oświatowego wobec zmniejszającej się liczby uczniów. Ten uproszczony i w rezultacie błędny sposób myślenia może mieć groźne skutki dla samorządowych budżetów.

Zmiana zasad finansowania samorządów w części dotyczącej oświaty poprzedzona być musi:

- określeniem standardów zatrudniania nauczycieli,
- uproszczeniem zasad wynagradzania nauczycieli tak, aby koszty na wynagrodzenia były dla JST przewidywalne w dłuższej perspektywie czasu.

Działania te umożliwią określenie wysokości niezbędnych nakładów na wynagrodzenia nauczycieli, które stanowią ok. 80-90% wszystkich kosztów związanych z prowadzeniem zadań oświatowych w gminach wiejskich.

Troska o zapewnienie jak najlepszego wykształcenia młodego pokolenia Polaków na progu Unii Europejskiej skłania samorządy wiejskie do stanowczego zwrócenia uwagi na fakt, że:

- w szkołach podstawowych 1 komputer przypada na 44 uczniów (UE –13),
- niewiele ponad 54 % szkół polskich ma salę gimnastyczną, a w 340 gminach nie ma żadnej sali gimnastycznej w sytuacji, gdy rozszerzany jest wymiar zajęć wychowania fizycznego,
- brak jakichkolwiek środków w budżecie państwa na wsparcie samorządów w budżecie i remontach obiektów oświatowych,
- obniżanie wieku szkolnego odbywać się ma na koszt samorządów,
- wygaszany jest program zakupów autobusów szkolnych w sytuacji, gdy zakres dowożenia uczniów powiększa się, a zadłużonych gmin wiejskich nie stać na zakupy nowych, bezpiecznych pojazdów,
- w roku bieżącym nakłady na oświatę wynoszą 3,32 % PKB (w UE co najmniej 4 %) i nie planuje się wzrostu tych nakładów w latach 2004-2005.

W tej trudnej dla polskiej oświaty sytuacji uczestnicy IV Kongresu Gmin Wiejskich domagają się:

- zwiększenia nakładów na oświatę w budżecie państwa,
- pełnej rekompensaty kosztów ponoszonych przez samorządy na prowadzenie szkół,
- uznania prawa „sześciolatek” do bonu oświatowego,
- utrzymania w budżecie państwa w najbliższych 2 latach rezerw celowych na centralny zakup autobusów szkolnych i pracowni komputerowych,
- rzeczywistej pomocy budżetu państwa w budowie obiektów dydaktycznych i sal gimnastycznych.

Apelujemy do Parlamentu i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej o uwzględnienie naszych postulatów w trosce o poziom polskiej edukacji.

Przewodniczący
IV Kongresu Gmin Wiejskich RP
/-/ Mariusz Poznański

Warszawa, 31 maja 2003 r.

Stanowisko
V Kongresu Gmin Wiejskich RP
w sprawie:
oświaty

Zgromadzeni na V Kongresie Gmin Wiejskich w Warszawie stwierdzają, że większość postulatów samorządów wiejskich w sprawie organizacji i finansowania oświaty w Polsce nie znajduje zrozumienia Parlamentu i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Gminy wiejskie z determinacją dofinansowują utrzymanie szkół podstawowych i gimnazjów, nawet powyżej dwudziestu procent w stosunku do otrzymywanej z budżetu państwa części oświatowej subwencji ogólnej. Prowadzi to do pogarszania się z roku na rok sytuacji finansowej gmin, wzrostu zadłużenia i stagnacji w innych dziedzinach, ważnych dla rozwoju obszarów wiejskich.

Pomimo ogromnego wysiłku finansowego i organizacyjnego samorządów poziom wykształcenia młodzieży wiejskiej, procent aktywnego wchodzenia w życie zawodowe jest niższy niż w miastach.

Wzrost kwoty ogólnej na oświatę w budżecie państwa nie jest adekwatny do wzrostu zadań, a szczególnie do wzrostu wynagrodzeń nauczycieli, wynikających z uregulowań zawartych w ustawie "Karta Nauczyciela".

Niedoskonałość algorytmu dzielącego część oświatowej subwencji ogólnej między JST jest zaledwie pochodną podstawowej sprzeczności, która istnieje między zawartością ustawy budżetowej a Kartą Nauczyciela.

Dlatego zdumienie budzi fakt, że ani Parlamentowi, ani Rządowi RP nie zależy na ustaleniu, ile pieniędzy potrzeba w Polsce na oświatę.

Dowodem na to jest wykreślenie z ustawy "Karta Nauczyciela" obowiązku określania standardów zatrudnienia nauczycieli przez ministra właściwego d.s. edukacji. Stało się tak pomimo wielokrotnych apeli ogólnopolskich organizacji samorządowych, pomimo apelu wyrażonego także w stanowisku III i IV Kongresu Gmin Wiejskich.

Parlamentowi i Rządowi RP nie zależy także na racjonalizacji wydatków oświatowych, bowiem po raz kolejny nie wykorzystano zmiany Karty Nauczyciela do usunięcia z niej archaicznych zapisów, zobowiązujących gminy do wypłacenia dodatku wiejskiego i mieszkaniowego.

W obecnej sytuacji pieniądze te należałoby przeznaczyć na poszerzenie oferty edukacyjnej szkół wiejskich, choćby na dodatkowe godziny nauki języków obcych lub dobrze zorganizowane zajęcia pozalekcyjne, z pewnością przy aprobacie licznej rzeszy dobrych nauczycieli.

Nieodłącznym elementem reformy systemu edukacji miała być racjonalizacja sieci szkolnej. Proces ten, trudny i pełen społecznych napięć, ustał niemal zupełnie za sprawą Ministerstwa Edukacji Narodowej i Sportu oraz kuratorów oświaty, którzy decyzje samorządów o likwidacji szkół konsekwentnie blokują.

Podczas IV Kongresu Gmin Wiejskich domagaliśmy się subwencji naliczanej także na ucznia 6 - letniego. Od 1 września br. sześciolatki uczęszczają obowiązkowo na zajęcia, a często są także dowożone wyłącznie na koszt gmin.

W tej sytuacji Uczestnicy V Kongresu Gmin Wiejskich domagają się:

- **zwiększenia kwoty ogólnej na oświatę w budżecie państwa do poziomu rzeczywistych kosztów jej prowadzenia przez JST,**
- **powrotu do ustawowego obowiązku opracowania standardów zatrudnienia nauczycieli,**
- **wykreślenia z ustawy "Karta Nauczyciela" obowiązku wypłacania przez gminy dodatku wiejskiego i mieszkaniowego,**
- **pozbawienia Kuratora Oświaty prawa weta w stosunku do uchwały organów samorządowych w sprawie likwidacji szkoły,**
- **naliczania subwencji oświatowej na ucznia 6 - letniego,**

Apelujemy także do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu o uwzględnienie w algorytmie dzielącym część oświatową subwencji ogólnej na rok 2005 projektu ZGW RP, a także tych projektów środowisk samorządowych, które proponują uzależnienie wysokości subwencji oświatowej od wynagrodzeń - najważniejszego składnika kosztów ponoszonych przez JST na prowadzenie oświaty.

Każdy nowy system finansowania oświaty, bazujący na wartości wynagrodzeń nauczycieli w danej JST, wg ich kwalifikacji zawodowych, będzie lepszy od obecnego.

Przewodniczący
V Kongresu Gmin Wiejskich RP
/-/ Mariusz Poznański

Warszawa, 10 września 2004 r.

Stanowisko
VI Kongresu Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
w sprawie:
oświaty

Gminy wiejskie od czasu przejścia odpowiedzialności za oświatę borykają się nieustannie z problemami finansowymi i organizacyjnym.

Problemy związane z prowadzeniem szkół, racjonalizacji sieci szkolnej, brakiem środków na finansowanie nowych z roku na rok liczniejszych zadań omawialiśmy na kolejnych Zgromadzeniach Związku Gmin Wiejskich RP i dorocznych Kongresach Gmin Wiejskich.

Corocznie zmieniany algorytm, naliczający część oświatową subwencji ogólnej, wbrew pojawiającym się opiniom innych, szczególnie „miejskich” korporacji samorządowych, nie zapewnia wystarczających środków na prowadzenie szkół wiejskich.

Postulowana przez nas od kilku lat standaryzacja kosztów zadań oświatowych jest odsuwana na bliżej nieokreśloną przyszłość. W zamian za to kwestionowana jest konieczność naliczania subwencji oświatowej dla samorządów w sposób uwzględniający specyfikę prowadzenia szkół na obszarach wiejskich.

Nie zgadzamy się na dyskryminowanie dzieci i młodzieży wiejskiej w dziedzinie oświaty i dostępu do usług edukacyjnych.

Jeśli naszym celem jest wyrównanie szans edukacyjnych między miastem i wsią, to żądać musimy uznania oczywistego faktu, że oświata na wsi musi drożej kosztować.

Wynika to z faktu, że:

- oddziały szkół wiejskich są z przyczyn obiektywnych mniejsze,
- dla mniejszej liczby uczniów zatrudnić trzeba więcej nauczycieli,
- uczniowie w większości są dowożeni,
- oczekiwane związane z dowozem dzieci wymusza istnienie świetlic,
- nauczyciele na wsi korzystają z dodatku wiejskiego i mieszkalnego,
- dodatkowe usługi edukacyjne, ze względu na uboższą niż w miastach infrastrukturę naukową i kulturalną, finansowane być muszą w ramach systemu szkolnego.

Naszym celem jest dobre kształcenie dzieci i młodzieży wiejskiej oraz stworzenie im szans życiowych porównywalnych z ich miejskimi rówieśnikami.

Aby ten cel, istotny przecież z punktu widzenia Państwa Polskiego osiągnąć, oczekujemy od nowego Rządu i Parlamentu:

- zwiększenia środków na oświatę w budżecie państwa,
- pilną nowelizację karty Nauczyciela, a szczególnie podwyższenia pensum dydaktycznego do 20 godzin tygodniowo,
- likwidacji dodatku wiejskiego, mieszkaniowego i urlopu dla poratowania zdrowia,

- uzależnienie awansu zawodowego od rzeczywistych osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych nauczyciela,
- ograniczenia roli kuratora w procesie racjonalizacji sieci szkolnej,
- bezwzględne utrzymanie uzasadnionych preferencji dla gmin wiejskich w systemie finansowania polskiej oświaty, z uwzględnieniem wielkości wiejskich oddziałów oraz uznaniem, że autobus szkolny i świetlica to integralne składniki wiejskiej szkoły,
- uwzględnienie w subwencji oświatowej kosztów ucznia 6-letniego
- opracowanie standardów edukacyjnych,
- wprowadzenie rzeczywistego wsparcia dla rodzin ubogich w postaci skutecznego, spójnego systemu stypendialnego, finansowanego z budżetu państwa,
- ograniczenie wydatków na podręczniki poprzez opracowanie nowego systemu, w którym będą one „własnością publiczną”. Ich trwałość, wzorem innych krajów europejskich, wynosić powinna kilka lat, a programy i podręczniki, nie ograniczając inwencji twórczej nauczycieli, zapewnić muszą porównywalność zdobytej wiedzy.

Z niepokojem przysłuchujemy się „edukacyjnym” częściom programów wyborczych partii politycznych.

Rażą one ogólnikowością lub przewagą teorii nad praktyką. Żaden nie obejmuje problemów organizacyjnych, finansowych i socjalnych w stopniu dającym nadzieję, że nowy Rząd i Parlament istotnie poprawi istniejącą słabość systemu edukacji w Polsce.

Apelujemy o wsłuchanie się w głos wiejskich samorządowców.

Naprawialiśmy w przeszłości wiele błędów popełnianych przez polityków. Lepiej będzie, gdy wspólnie tych błędów unikniemy dla dobra młodego pokolenia Polaków.

Przewodniczący
VI Związku Gmin Wiejskich RP
/-/Mariusz Poznański

Warszawa, dnia 16 września 2005 r.

Stanowisko

VII Kongresu Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

w sprawie:
oświaty

System edukacji należy do najbardziej wrażliwych obszarów życia społecznego i narodowego. Zaniedbania, zaniechania i błędy popełniane w tej dziedzinie przez władzę publiczną przynoszą niepowetowane szkody młodemu pokoleniu i dają o osobie znać w odległej przyszłości. Błędy popełnione wczoraj i popełniane dziś szkodzić będą Państwu Polskiemu przez dziesięciolecia.

Obowiązkiem przedstawicieli władzy publicznej oraz wszystkich biorących udział w wychowaniu i nauczaniu dzieci i młodzieży jest zachowanie ogromnej odpowiedzialności, profesjonalizmu i rozwagi w działaniach organizacyjnych, dydaktycznych i wychowawczych.

Działania takie są możliwe jedynie w oparciu o dobre stabilne prawo oraz dostosowany do polskiej rzeczywistości oświatowej system finansowania.

Stan obecny

1. Dokonywana jest kolejna, szesnasta już od roku 2000 zmiana ustawy Karta Nauczyciela (zdarzało się, że była ona nowelizowana codziennie). We wszystkich stanowiskach Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej oraz innych ogólnopolskich organizacji samorządowych od lat powtarza się postulat likwidacji lub radykalnego unowocześnienia tego archaicznego aktu prawnego.

W żadnej z tych zmian nie uwzględniono wniosków ZGW RP:

- o likwidację dodatku wiejskiego i mieszkaniowego,
- podwyższenia i zróżnicowania pensum nauczycielskiego.

2. W obecnie nowelizowanej ustawie o systemie oświaty nie przewiduje się:

- subwencjonowania ucznia 6-letniego,
- ograniczenia roli kuratora w procesie racjonalizacji sieci szkolnej.

W żadnym z przygotowanych obecnie aktów prawnych dotyczących oświaty nie ma także mowy o potrzebie opracowania standardów edukacyjnych, których przygotowanie jeszcze w roku 2006 zapowiedział Premier Kazimierz Marcinkiewicz na Ogólnym Zgromadzeniu Prezydentów, Wójtów, Burmistrzów, Starostów i Marszałków w czerwcu br. w Poznaniu.

Nie rozpoczęły się zapowiadane na rok bieżący prace nad nowym sposobem finansowania oświaty.

Sposób podziału części oświatowej subwencji ogólnej budzi i budzi nadal spory wśród ogólnopolskich korporacji samorządowych. Zapowiedziane prace zespołu ekspertów miały rozwiązać ten problem, jednak takie prace nie zostały podjęte.

Podnoszony w kolejnych stanowiskach ZGW RP postulat pomocy rodzinom przy zakupie podręczników, choć zauważony, nie został zrealizowany.

Ulepszeniu wymaga także system stypendialny, jako rzeczywisty sposób wspierania rodzin ubogich.

Z uwagą przyjmujemy informacje o planowanych przez Ministra Edukacji Narodowej zmianach w systemie oświaty, które mają być odpowiedzią na brutalizację życia w szkołach i obniżenie autorytetu nauczycieli. Wzmocnienie pozycji prawnej nauczyciela, współpraca szkoły z rodzicami, mundurki szkolne, monitorowanie szkół i inne, często trudne do jednoznacznie pozytywnego zaopiniowania przedsięwzięcia układają się w dość logiczny łańcuch działań dyscyplinujących młodzież. Nie wyczerpują one jednak listy problemów polskiej oświaty.

Niezałatwione sprawy, o których przypomina VII Kongres Gmin Wiejskich, są nie mniej ważne dla przyszłości polskiej oświaty niż wcześniej wymienione.

Dlatego właśnie oczekujemy:

- zwiększenia środków na oświatę w budżecie państwa,
- opracowania standardów edukacyjnych,

- pilnej nowelizacji Karty Nauczyciela, a szczególnie podwyższenia pensum dydaktycznego do co najmniej 20 godzin tygodniowo (według raportu ODCE polski nauczyciel przepracowuje 637 godzin dydaktycznych rocznie wobec średniej: 759 godzin w przedszkolu i 661 w liceum),
- likwidacji dodatku wiejskiego i mieszkaniowego,
- uzależnienia statusu zawodowego nauczyciela od rzeczywistych osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych nauczyciela,
- uzależnienia zarobków nauczyciela od typu szkoły, w której pracuje,
- ograniczenia dotychczasowej roli kuratora w procesie racjonalizacji przez gminy sieci szkolnej,
- bezwzględnego utrzymania uzasadnionych preferencji dla gmin wiejskich w systemie finansowania polskiej oświaty, z uwzględnieniem wielkości wiejskich oddziałów oraz uznaniem, że obok nauczyciela i klasy autobus szkolny i świetlica to integralne składniki wiejskiej szkoły,
- subwencjonowania ucznia 6-cio letniego,
- wprowadzenia rzeczywistego wsparcia dla rodzin ubogich w postaci skutecznego, spójnego systemu stypendialnego, finansowanego z budżetu państwa.

Zwracamy także uwagę na rosnące w ostatnich latach obciążenia związane z finansowaniem zadań niesubwencjonowanych.

W połowie gmin wiejskich subwencja oświatowa nie wystarcza nawet na wynagrodzenia nauczycieli. Taka sytuacja jest nie do przyjęcia dla wiejskich, w większości bardzo ubogich gmin. Nie negując zasadniczych kierunków zmian w kształceniu i wychowaniu, stanowczo apelujemy do Parlamentu i Rządu RP o pilne zmiany legislacyjne oraz dostosowanie metod i środków finansowych do nakreślonych zamierzeń.

Przewodniczący
VII Związku Gmin Wiejskich RP
/-/Mariusz Poznański

Warszawa, dnia 8 września 2006 r.

Stanowisko
VIII Kongresu Gmin Wiejskich
w sprawie oświaty
i równoważenia szans edukacyjnych
mieszkańców wsi

Warszawa 12 października 2007 r.

Zgromadzeni na VIII Kongresie Gmin Wiejskich samorządowcy stwierdzają, że jakość systemu edukacji decydować będzie o przyszłości Polski. Z tym przekonaniem podkreślają, iż jest to jeden z najbardziej wrażliwych obszarów życia społecznego i narodowego. Błędy popełniane dziś szkodzić będą Państwu Polskiemu przez dziesięciolecia.

Dobiega końca trudny dla oświaty rok 2007. Dzięki determinacji samorządowców szkoła polska ów rok przetrwała. Pomimo miliardowego niedoboru środków finansowych na nauczycielskie pensje nie doszło do zawieszenia wypłat wynagrodzeń. Samorządy, szczególnie wiejskie, ograniczyły z tego powodu wykonywanie innych zadań własnych lub zaciągnęły komercyjne kredyty w bankach.

Niemal wszystkie wprowadzane w ostatnim okresie zmiany w prawie dotyczącym oświaty koncentrowały się bądź to na kwestiach zbliżonych do wychowawczych, jak stroje uczniów, kamery do ich obserwacji, katalog kar, specjalne ośrodki wychowawcze, bądź też wywoływały kontrowersje w zmienianych w pośpiechu programach szkolnych i listach lektur.

Ilość pomysłów na polską edukację i tempo ich wprowadzania to ilustracja rzeczywistych zagrożeń, jakie zawisły nad polską szkołą.

Niestety zabrakło twórczej inwencji w sprawach powtarzanych od lat przez wszystkie środowiska samorządowe.

Zabrakło pomysłu, a może zabrakło po prostu chęci, aby przystąpić do prac nad gruntowną nowelizacją Karty Nauczyciela, do opracowania nowego systemu finansowania oświaty w połączeniu z przygotowaniem trwałych standardów edukacyjnych, do podjęcia merytorycznej dyskusji nad rzeczywistymi możliwościami obniżenia wieku szkolnego, realnymi finansowymi i organizacyjnymi możliwościami poszerzenia zakresu nauki języków obcych, nad coraz większym problemem kształtowania sieci szkolnej na terenach wiejskich w powiązaniu z systemem finansowania oświaty.

Rok 2008 może przynieść dramatyczne zdarzenia dla szkół i samorządów je prowadzących.

Z uwagą śledzimy polemikę pomiędzy Ministrem Edukacji Narodowej a Ministrem Finansów w sprawie projektu ustawy budżetowej na rok 2008.

W pełni popieramy stanowisko Ministra Edukacji Narodowej, dotyczące niewystarczających środków na wypłatę podwyższonych wynagrodzeń nauczycielskich, w nadchodzącym roku.

Wzrost kwoty części oświatowej subwencji ogólnej winien wynieść co najmniej 1 mld 300 mln zł a nie 800 mln, jak przyjęto w projekcie ustawy budżetowej na 2008 rok.

Biorąc pod uwagę niedofinansowanie podwyżek wynagrodzeń w roku 2007 o 1 mld zł. oraz wzrost niedofinansowanych zadań oświatowych w ostatnich latach kwota przewidziana w projekcie ustawy budżetowej na rok 2008 powinna być o 2 mld wyższa.

Wyjaśnienia wymaga także istnienie dwóch kwot bazowych w projekcie ustawy budżetowej na 2008 rok i związany z tym brak możliwości naliczenia nowych wynagrodzeń.

Uczestnicy VIII Kongresu Gmin Wiejskich w Warszawie apelują o podjęcie przez nowy Rząd i Parlament Rzeczypospolitej Polskiej listy istotnych dla polskiego systemu edukacji spraw, a w pierwszej kolejności tych, o które od lat się domagamy:

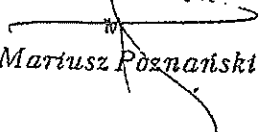
- zwiększenia środków na oświatę w budżecie państwa,
- opracowania standardów edukacyjnych,
- pilnej nowelizacji Karty Nauczyciela, a szczególnie podwyższenia pensum dydaktycznego,
- likwidacji dodatku wiejskiego i mieszkaniowego z pozostawieniem środków finansowych na realizację dodatkowych zajęć,
- uzależnienia statusu zawodowego nauczyciela od rzeczywistych osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych nauczyciela,
- uzależnienia zarobków nauczyciela od typu szkoły, w której pracuje
- ograniczenia dotychczasowej możliwości weta kuratora w procesie racjonalizacji sieci szkolnej,
- bezwzględnego utrzymania uzasadnionych preferencji dla gmin wiejskich w systemie finansowania polskiej oświaty, z uwzględnieniem wielkości wiejskich oddziałów oraz uznaniem, że obok nauczyciela i klasy autobus szkolny i świetlica to integralne składniki wiejskiej szkoły,
- subwencjonowania ucznia 6-cio letniego

System edukacji stanowić musi spójną programowo, organizacyjnie i finansowo całość.

O taką wizję polskiej edukacji apelujemy. Nowoczesne programowo, wychowawczo i organizacyjnie polskie szkoły, finansowane przez sprawiedliwy system redystrybucji środków budżetu państwa, wspierane przez budżety własne samorządów, zapewnią naukę i wychowanie na dobrym poziomie, dadzą możliwość wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze wsi i małych miast.

Żądamy od polityków , by to zrozumieli !

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Późnański

Stanowisko
XXI Zjazdu Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich RP
Poznań, 16 marca 2007 r.
w sprawie oświaty

Zgromadzeni w Poznaniu wójtowie i burmistrzowie stwierdzają, że kierunek polityki Rządu i Parlamentu Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie oświaty różni się istotnie z oczekiwaniami samorządu terytorialnego.

Twórcza aktywność Ministra Edukacji Narodowej i parlamentarzystów skupia się od wielu miesięcy na ważnych niewątpliwie kwestiach wychowania młodego pokolenia.

Nie negując znaczenia tych działań i nie podejmując polemiki co do skuteczności podejmowanych metod wychowawczych, samorządowcy obecni na XXI Zgromadzeniu Ogólnym ZGW RP zwracają uwagę na jednostronność tych działań.

Szkoły istnieją w konkretnych środowiskach lokalnych, w realiach Polski samorządowej.

Za ich prowadzenie i finansowanie odpowiedzialne są od 10 lat lokalne samorządy. Gminy wykonują te zadania, z mocy prawa, jako zadania własne.

Proces dydaktyczny i wychowawczy nie przebiega w oderwaniu od konkretnego obiektu oświatowego, lokalnej sieci szkół, kształtowanej przez samorząd. Nie może też być prowadzona bez nauczycieli zatrudnianych na określonych warunkach w tych szkołach i bez pieniędzy na finansowanie całego skomplikowanego systemu edukacji.

Jednostronność w postrzeganiu przez Rząd RP i Parlament problemów polskiej oświaty wynika z ignorowania tych oczywistych faktów.

Dokonywane obecnie zmiany legislacyjne nie rozwiązują żadnego z problemów wielokrotnie przedstawianych przez polski samorząd. Powtarzamy, że bez dobrego prawa oświatowego i dobrego systemu finansowania nie jest możliwe poprawne kształcenie i wychowanie.

Dlatego oczekujemy:

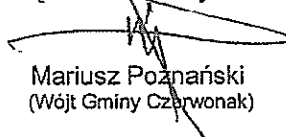
- zwiększenia środków na oświatę w budżecie państwa,
- opracowanie standardów edukacyjnych obiecanych przez Rząd RP w ubiegłym roku,
- pilnej nowelizacji Karty Nauczyciela, a szczególnie podwyższenia pensum dydaktycznego do co najmniej 20 godzin tygodniowo
- likwidacji dodatku wiejskiego i mieszkaniowego
- uzależnienia statusu zawodowego nauczyciela od rzeczywistych osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych nauczyciela,
- uzależnienia zarobków nauczyciela od typu szkoły, w której pracuje. W naszym przypadku niższe powinno być w przedszkolu niż w gimnazjum,
- ograniczenia dotychczasowej roli kuratora w procesie racjonalizacji przez gminy sieci szkolnej,
- bezwzględnego utrzymania uzasadnionych preferencji dla gmin wiejskich w systemie finansowania polskiej oświaty, z uwzględnieniem wielkości wiejskich oddziałów oraz uznaniem, że obok nauczyciela i klasy, autobus szkolny i świetlica to integralne składniki wiejskiej szkoły,
- subwencjonowania ucznia 6-cio letniego.

Osobnym i niezwykle aktualnym problemem jest brak pieniędzy na podwyżki dla nauczycieli. Kwota 1,4 mld złotych, o którą zwiększono środki na oświatę w budżecie państwa, jest o ok. 1 mld złotych za mała w stosunku do rzeczywistych skutków finansowych, którym sprostać muszą samorzady wypłacające podwyżki nauczycielom. W małych gminach wiejskich, przy malejącej ilości dzieci i zmniejszającej się subwencji oświatowej, wypłata podwyżek nie będzie możliwa.

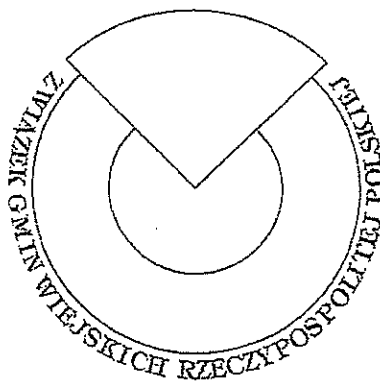
Oczekujemy, że następstwem ustaleń zespołu rządowo-samorządowego, powołanego przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego w celu obliczenia rzeczywistych skutków nauczycielskich podwyżek, będzie stosowna rekompensata finansowa dla samorządów.

Wójtowie i Burmistrzowie, zgromadzeni w Poznaniu oczekują od Rządu RP i Parlamentu całościowego spojrzenia na problemy polskiej oświaty i uznania, że samorzady wiejskie, stanowiąc integralną część władzy publicznej, są najważniejszym partnerem w kształtowaniu systemu edukacji w Polsce.

Przewodniczący
XXI Zgromadzenia Ogólnego
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański
(Wójt Gminy Czerwonak)

Stanowisko

IX Kongresu Gmin Wiejskich

Warszawa, dnia 24 października 2008 r.

w sprawie oświaty

Samorządy wiejskie i wiejsko – miejskie z najwyższą troską zajmują się edukacją i wychowaniem dzieci i młodzieży na swoim terenie. Od kilkunastu lat, od czasu przejęcia na siebie trudnej roli organów prowadzących wójtowie i burmistrzowie dokonali ogromnych zmian w polskiej oświacie na obszarach wiejskich. Nowe szkoły, sale gimnastyczne, boiska, świetlice i stołówki zmieniały obraz materialnej bazy oświatowej na wsi. Samorządy uczestniczyły we wszystkich wprowadzanych przez kolejne rządy Rzeczypospolitej Polskiej reformach systemu oświaty dokonując rzeczy najtrudniejszej - wprowadzenia ich w życie pomimo drastycznego często niedofinansowania nowych zadań oświatowych.

Samorządy wiejskie wzięły na siebie trudne decyzje związane z racjonalizacją sieci szkolnej, często pod przymusem ekonomicznym, płacąc za to wysoką cenę utraty poparcia społecznego. Piętnowane przez środowisko związkowe, kuratorów, media, czasem także ministrów edukacji narodowej starały się wprowadzić ład organizacyjny i rozsądek finansowy do systemu polskiej edukacji.

Wszystkie te działania oraz ogrom pracy, jaki wykonaliśmy, upoważnia nas do stanowczego wypowiedzania się w sprawach dalszych zmian w systemie oświaty, jakie proponuje obecnie Minister Edukacji Narodowej.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, podobnie jak wszystkie ogólnopolskie związki samorządowe, poparł wstępnie proponowane przez MEN zmiany zawarte w projektach nowelizacji ustawy Karta Nauczyciela oraz ustawy o systemie oświaty.

Poparcie to wynikało z faktu, że proponowane zmiany w znacznym stopniu odpowiadały na nasze wielokrotnie zgłaszane, także na kongresach Gmin Wiejskich, wnioski i postulaty.

Za najważniejsze uznaliśmy:

- zwiększenie pensum nauczycielskiego
- rozliczanie całkowitego czasu pracy w szkole
- ograniczenie uprawnień kuratora w zakresie kształtowania sieci szkolnej i struktury organizacyjnej szkół
- zniesienie obowiązku corocznego uchwalania przez rady gmin regulaminów wynagradzania nauczycieli
- objęcia subwencją oświatową ucznia 6 - letniego

W projektach nowelizacji ustaw, który opiniowała Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego, wnioski powyższe były uwzględnione. Stąd opinia pozytywna dla proponowanych aktów prawnych.

Niestety, ostatnie dni przynoszą informację o wycofaniu się Ministra Edukacji Narodowej z tych zapisów. Uważamy, że musi to zasadniczo zmienić nasz stosunek do nowelizacji obu ustaw.

Na nasze poparcie liczyć mogą jedynie projekty ustaw w wersji opiniowanej przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

Nie sposób pominąć faktu, że w projektach zmian ustawowych uwzględniono jedynie niektóre z naszych wniosków

Nie doczekaliśmy się dotychczas reakcji rządu na wniosek o standardy edukacyjne, a wiele zadań edukacyjnych jest wciąż niedofinansowanych.

Nowym istotnym wyzwaniem dla samorządów jest obniżenie wieku szkolnego oraz nieodległe w czasie obowiązkowe przygotowanie przedszkolne 5 - latków.

Nie włączając się w szeroką dyskusję wielu środowisk na temat zasadności obniżania wieku szkolnego stwierdzamy, że znaczna część 6 - latków jest już faktycznie włączona w system szkolny poprzez „oddziały 0” funkcjonujące także przy licznych szkołach wiejskich.

Problemem dla samorządów nie jest samo obniżenie wieku szkolnego, lecz narzędzia organizacyjne i finansowe, które umożliwią polepszenie lub utworzenie od nowa właściwych warunków wychowania i edukacji dla tych dzieci.

Niezbędna dla sprostania temu zadaniu przez samorzady wiejskie jest pomoc finansowa państwa. Z zadowoleniem przyjmujemy zapowiedź dotowania, a od roku 2009 subwencjonowania ucznia 6- letniego. Potrzebna jest jednak także pomoc finansowa na budowę lub adaptację nowych izb lekcyjnych i ich specjalistyczne wyposażenie. Kwota 347 mln. zł. z rezerwy budżetu państwa jest z pewnością niewystarczająca. Dodać trzeba, że samorzady poniosą dodatkowe wydatki na zadania nie objęte subwencją, np. dowóz do szkół kolejnego rocznika dzieci.

Z zainteresowaniem uczestniczyć będziemy także w pracach „okrągłego stołu edukacyjnego” zwołanego przez Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie przedstawimy nasz, samorządowy punkt widzenia na sprawy edukacji i wychowania w Polsce.

Zgromadzeni na IX Kongresie Gmin Wiejskich w Warszawie wójtowie i burmistrzowie oczekują od Parlamentu i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej:

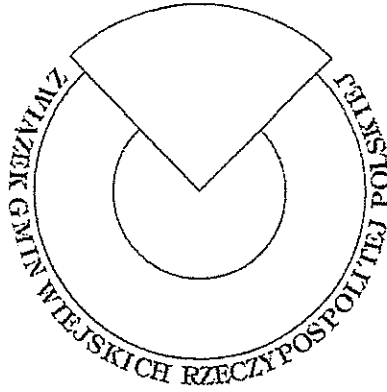
- uwzględnienia w pracach nad ustawą Karta Nauczyciela i ustawą o systemie oświaty wniosków środowisk samorządowych w wersji uzgodnionej w KWRiST
- podjęcia prac nad standardami edukacyjnymi
- pełnego sfinansowania obiecanych nauczycielom wynagrodzeń
- zwiększenia środków dla samorządów na utworzenie bazy materialnej dla 6 – latków w szkołach

Powyżej przedstawione postulaty nie przekraczają możliwości władz centralnych Rzeczypospolitej Polskiej

Apelujemy o ich spełnienie dla dobra młodszego pokolenia Polaków.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański

Stanowisko XXII Zgromadzenia Ogólnego ZGWRP z dnia 10 kwietnia 2008 r.

w sprawie:

OŚWIATY

Zgromadzeni w Poznaniu wójtowie i burmistrzowie stwierdzają, że prowadzone obecnie przez Rząd RP prace nad zmianą prawa oświatowego oraz systemu finansowania polskiej edukacji tylko w części uwzględniają oczekiwania samorządów wiejskich. Preferowana przez ministerstwo Edukacji Narodowej koncepcja lokalnego „bonu oświatowego” jest skierowana do samorządów wielkomiejskich i powiatowych.

Ta propozycja jest oderwana w swych istotnych założeniach od realiów wiejskiej oświaty. Problemem gmin wiejskich nie jest podzielenie części oświatowej subwencji ogólnej na kształcenie uczniów wiejskich szkół, lecz brak korelacji pomiędzy kwotą subwencji a rzeczywistymi kosztami prowadzenia szkół na wsi, przy jednoczesnym braku możliwości zasilenia lokalnego systemu edukacji środkami własnymi.

Z tego powodu wszelkie prace nad systemem finansowania edukacji muszą uwzględniać dwa poziomy: bon oświatowy rządowy i bon oświatowy lokalny. Ten pierwszy, naliczany algorytmem podziału części oświatowej subwencji ogólnej musi zawierać koszty kształcenia niezależne od woli samorządów, a szczególnie pokrywać w całości koszty rzeczywistych wynagrodzeń nauczycieli, obsługi i bieżącego utrzymania budynków szkolnych. Aby spełniony był ten warunek, niezbędne jest wystandaryzowanie kosztów oświatowych w skali całego kraju. Na tej podstawie ustalić można wartość „bonu oświatowego rządowego”.

Dopiero spełnienie tego warunku pozwoli na skonkretyzowanie wartości „bonu oświatowego”, który będzie stanowił sumę tego pierwszego i drugiego, lokalnego, zależnego istotnie od woli i możliwości samorządu.

Jest to jedyna, jak się wydaje, droga do rzetelnego zbudowania systemu finansowania polskiej edukacji. Jest to również jedyny sposób na powstrzymanie pogłębiających się różnic w dostępie dzieci i młodzieży do edukacji na dobrym, europejskim poziomie.

Dlatego apelujemy o uwzględnienie wielokrotnie podnoszonych przez ZGWRP wniosków w sprawie:

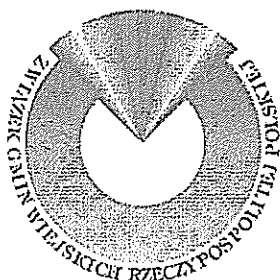
- zwiększenia środków na oświatę w budżecie państwa,
- opracowania standardów edukacyjnych,
- subwencjonowania ucznia 6-letniego,
- ograniczenia roli kuratora wyłącznie do kwestii nadzoru pedagogicznego,
- możliwości przekształcania szkół bez konieczności ich likwidacji,
- pilnej nowelizacji Karty Nauczyciela, a szczególnie podwyższenia pensum dydaktycznego,
- likwidacji dodatków wiejskich i mieszkaniowych,
- odstąpienia od obowiązku corocznego uchwalania regulaminu wynagrodzenia nauczycieli przez Rady Gminy,
- uzależnienia zarobków nauczyciela od typu szkoły, w której pracuje.

Spełnienie tych warunków umożliwi racjonalizację wydatków na oświatę. Jest także ważne dla tworzenia „bonu oświatowego” w znaczeniu, jakie chcemy nadać temu pojęciu.

Przyjmujemy z zadowoleniem, że prace nad zmianami prawa oświatowego zostały rozpoczęte. Ważne jest jednak, by zostały jak najszybciej zakończone rozwiązaniami, na które samorządy wiejskie czekają od lat.

~~Przewodniczący
XXII Zgromadzenia Ogólnego ZGW RP~~

Mariusz Poznański

Stanowisko X Kongresu Gmin Wiejskich RP w sprawie: realizacji zadań oświatowych i podnoszenia jakości nauczania Warszawa 16 października 2009 r.

Zgromadzeni na X Kongresie Gmin Wiejskich wójtowie i burmistrzowie z troską spoglądają na stan polskiej oświaty na obszarach wiejskich. Kosztem realizacji innych zadań własnych gminy, polepszających poziom życia mieszkańców, stworzyliśmy nauczycielom nowoczesną bazę dydaktyczną do pracy z dziećmi i młodzieżą. Jednocześnie realizując z własnego budżetu zadania służące wyrównaniu szans edukacyjnych dzieci i młodzieży nie objęte subwencją oświatową w coraz większym stopniu dopłacamy do zadań objętych subwencją. Najwyższy niepokój budzą w nas pogłębiające się dysproporcje w zakresie poziomu oświaty pomiędzy gminami biednymi i bogatymi.

Wykonanie każdego zadania z zakresu oświaty wymaga środków finansowych. Bezprzedmiotowa jest tu dyskusja o wyższości ducha nad materią, bowiem edukacja musi kosztować. Problemem jest tylko to, ile ma kosztować i kogo ma kosztować.

Problem ten sprowadza się nie tylko do kwoty przeznaczanej w budżecie państwa na oświatę, lecz także do sposobu wydania tych pieniędzy, czyli do prawa oświatowego.

Pomimo pewnych pozytywnych tendencji, które zarysowano w ostatnich nowelizacjach ustawy o systemie oświaty oraz ustawy „Karta nauczyciela” stan prawa oświatowego jest nadal wysoce niezadowolający.

Sposób naliczania części oświatowej subwencji ogólnej nie koresponduje ze zwiększającymi się zadaniami oświatowymi, a szczególnie z ustalonymi bez udziału samorządów podwyżkami wynagrodzeń nauczycielskich.

Szczególnie charakterystycznym przykładem złego prawa oświatowego jest art. 30 Karty Nauczyciela, nakazujący w przypadku nie osiągnięcia przez nauczycieli gwarantowanego poziomu średniego wynagrodzenia we właściwej grupie awansu zawodowego, wypłacania dodatków wyrównawczych w danym roku kalendarzowym.

O możliwych problemach z wykonaniem tego zapisu ustawowego samorządowcy mówili już w roku 2008, podczas prac nad nowelizacją Karty Nauczyciela.

Problem ten omawiany był także na Zgromadzeniu Ogólnym Związku Gmin Wiejskich RP w maju br.

Dziękując, Pani Minister Krystynie Szumilas, za zrealizowanie obietnicy danej na tym Zgromadzeniu w zakresie wydania uzgodnionych z RIO, jednolitych dla całej Polski, zasad naliczania średnich wynagrodzeń nauczycielskich sygnalizujemy, że nadal samorządowcy z całej Polski zgłaszają liczne uzasadnione wątpliwości w tej sprawie.

Nierealny wydaje się także termin wypłacania dodatków wyrównujących oraz termin składania sprawozdań do RIO.

W tej sytuacji Zgromadzeni na X Kongresie Gmin Wiejskich w Warszawie samorządowcy domagają się pilnej zmiany art. 30 Karty Nauczyciela poprzez przesunięcie zawartych tam obowiązków dotyczących JST do roku 2011.

Czas ten winien być wykorzystany na przygotowanie nowego systemu płac nauczycielskich, polegającego na godnym wynagrodzeniu za rzetelną pracę. Nowy system wynagradzania winien być powiązany z podwyższeniem pensum nauczycielskiego, wolny od dodatków socjalnych (wiejskiego i mieszkaniowego) i uwzględniać wyniki nauczania.

Poprawianie obecnego systemu wynagradzania nauczycieli jest działaniem bezcelowym, prowadzącym do utrwalania negatywnej selekcji do zawodu. Tylko dobrze przygotowany i sprawiedliwie, godziwie wynagradzany nauczyciel może przygotować młode pokolenie mieszkańców wsi do wyzwań współczesnego świata.

Obecna archaiczna Karta Nauczyciela nie prowadzi do tego celu. Racjonalizacji wydatkowania środków publicznych na oświatę winno także służyć:

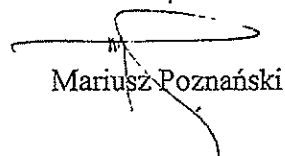
- zaostrzenie kryteriów przyznawania urlopów „dla poratowania zdrowia” oraz finansowania ich przez ZUS,
- opracowanie standardów edukacyjnych, czyli między innymi określenie i wycenę zadań oświatowych finansowanych częścią oświatową subwencji ogólnej,
- umożliwienie łączenia bibliotek publicznych ze szkolnymi.

Wobec uruchomionego procesu obniżania wieku szkolnego oraz wprowadzenia obowiązkowego przygotowania przedszkolnego 5-latków, a także upowszechniania wychowania przedszkolnego dzieci 3 i 4 letnich konieczne jest **rozważenie wprowadzenia subwencji przedszkolnej dla JST lub zwiększenie dochodów własnych JST z udziału w podatku PIT.**

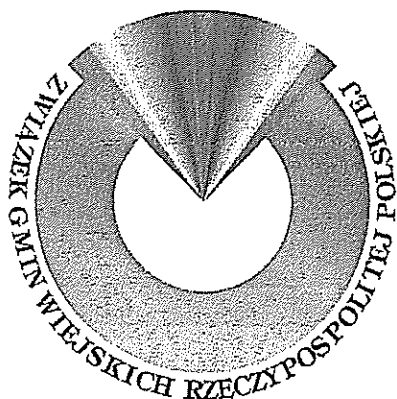
Samorządy wiejskie znają wagę zadań oświatowych. Rozumieją ich znaczenie dla społeczności lokalnych i dla przyszłości Państwa. Wiele z nich podejmuje trudne decyzje, aby system oświaty na swoim terenie uczynić lepszym. Wiele z nich podejmuje niełatwą współpracę z organizacjami pozarządowymi w zakresie wychowania przedszkolnego oraz przekazuje małe szkoły stowarzyszeniom, racjonalizując wydatki i ratując je przed likwidacją. Te praktyczne działania winny wskazać twórcom prawa, Rządowi RP i Parlamentowi, w jakim kierunku powinna podążać oświata na wsi.

Biorąc współodpowiedzialność za obecny i przyszły stan polskiej oświaty wzywamy rząd i parlament do natychmiastowej pracy nad naszymi propozycjami zawartymi w tym stanowisku. Oczekujemy dobrego prawa, które pozwoli racjonalnie gospodarować adekwatnymi do zadań środkami publicznymi i uwzględniającego wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz godnego wynagradzania nauczycieli wyróżniających się w pracy.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański

**STANOWISKO
XXIII ZGROMADZENIA OGÓLNEGO ZGW RP
z dnia 14 maja 2009 roku**

w sprawie:

OŚWIATY

Ostatni rok przyniósł bardzo ważne zmiany w dwóch decydujących o warunkach prowadzenia zadań oświatowych przez gminy wiejskie ustawach. Znowelizowana pod koniec 2008 roku ustawa Karta Nauczyciela nadal nie odpowiada współczesności, ale na odnotowanie zasługuje fakt, że zrobiono pierwszy, bardzo nieśmiały krok w kierunku podwyższenia nauczycielskiego pensum. Ogranicza się on wprawdzie tylko do konieczności odnotowania sposobu spędzenia przez nauczyciela w szkole kolejnej godziny (w sumie docelowo 2 godzin), ale sygnalizuje środowisku nauczycielskiemu, a raczej związkowemu, że czterdziestogodzinny tydzień pracy nie pozostanie na zawsze fikcją.

Niefortunnym jednak z punktu widzenia JST jest znów art. 30 Karty Nauczyciela, nakazujący w przypadku nie osiągnięcia przez nauczycieli gwarantowanego poziomu średniego wynagrodzenia we właściwej grupie awansu zawodowego, wypłacania dodatków wyrównawczych w danym roku kalendarzowym. Może to spowodować, że skutki finansowe podwyżek wynagrodzeń nauczycielskich będą wyższe niż środki na ten cel przekazane z budżetu państwa w subwencji oświatowej.

W marcowej nowelizacji ustawy o systemie oświaty odnajdujemy echa naszych wielokrotnie zgłaszanych wniosków. Podkreślić trzeba zmiany w przepisach dotyczących składów komisji konkursowych na dyrektorów szkół, ograniczenie roli kuratora oświaty w sprawie kandydatów na dyrektorów szkół, arkuszy organizacyjnych, opiniowania łączenia szkół w zespoły (z wyjątkami).

Szczególną satysfakcją sprawia nam, wójtom i burmistrzom tworzącym Związek Gmin Wiejskich RP, fakt uwzględnienia w nowelizacji ustawy naszego wniosku z Kongresu Gmin Wiejskich dotyczącego możliwości przekazywania małych szkół stowarzyszeniom lub osobom fizycznym bez konieczności przeprowadzania procedur likwidacji szkół.

Wprawdzie, w wyniku intensywnej „ obróbki sejmowej” propozycję tę obudowano licznymi ograniczeniami, ale jest faktem, że wykorzystano pozytywnie nasz pomysł w tej kwestii.

Najbardziej jednak niespójny okazał się zapis ustawy dotyczący obniżenia wieku szkolnego. W następstwie dokonanych ad hoc podczas prac w Parlamencie popełniono poważny w skutkach błąd. Odsuwając w czasie, do roku 2011, wprowadzenie obowiązku szkolnego dla 6 – latka zapomniano, że to on, 6 – latek, miał zwolnić miejsce dla 5 – latka, któremu przyznano prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego. Spowodowało i spowoduje to dramatyczny w wielu JST brak miejsc w przedszkolach dla 5–latków i konieczność tworzenia w pośpiechu miejsc alternatywnych przygotowania przedszkolnego. Zmniejszy także ilość miejsc w przedszkolach dla dzieci 3 i 4-letnich

W tej sytuacji nie cieszy już nawet to, że zgodnie z naszymi wnioskami 6–latek w klasie I będzie subwencionowany, bowiem w roku 2009 będzie to subwencja z rezerwy „0,6”.

Jak z powyższego krótkiego zestawienia wynika, nasza praca nie idzie zupełnie na marne, bowiem niektóre nasze wnioski są realizowane. Szkoda, że tak późno i w kształcie, który tylko nieco te nasze wnioski przypomina.

W zaistniałej sytuacji mamy obowiązek zwrócić uwagę, że lawinowo rosną zadania, które stanowią zadania własne gmin i nie są wspierane przez budżet państwa, który ogranicza się wyłącznie do zapewniania środków na podwyżki wynagrodzeń nauczycielskich.

Oczekujemy stanowczo:

- zwiększenia kwoty przeznaczonej w budżecie państwa na oświatę
- kontynuacji zmian w Karcie Nauczyciela, dotyczących podwyższenia pensum nauczycielskiego,
- pełnej i jednolitej w skali kraju interpretacji przepisów dot. naliczania średnich wynagrodzeń w grupach awansu zawodowego,
- likwidacji dodatku wiejskiego i mieszkaniowego,
- środków koniecznych na przystosowanie szkół podstawowych do obniżenia wieku szkolnego uczniów, szczególnie na wyposażenie i adaptację izb lekcyjnych
- wsparcia dla gmin wiejskich w tworzeniu warunków do przygotowania przedszkolnego 5-latków.

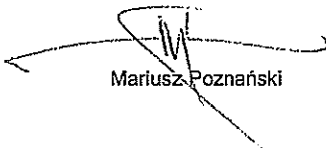
Wiele gmin wiejskich wykorzystało już możliwości racjonalizacji sieci szkolnej, obniżając w ten sposób koszty prowadzenia zadań oświatowych. Jednak sprostanie nowym zadaniom będzie przekraczać ich możliwości.

Równość szans edukacyjnych jest fundamentem demokratycznego państwa.

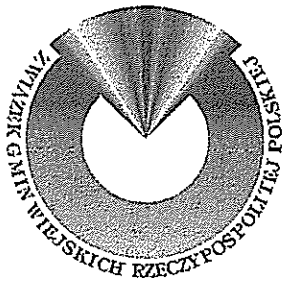
Apelujemy do Rządu i Parlamentu RP o działania legislacyjne oraz decyzje budżetowe, które pozwolą nam realizować zasadę „równości szans edukacyjnych dzieci i młodzieży” na wsi i w mieście, niezależnie od statusu materialnego rodziców lub zamożności jednostki samorządu terytorialnego.

Apelujemy o wprowadzenie standardu edukacyjnego, który tę równość szans edukacyjnych zapewni.

Przewodniczący
XXIII Zgromadzenia Ogólnego ZGW RP

Mariusz Poznański

**Stanowisko Zgromadzenia Ogólnego
Związku Gmin Wiejskich RP w sprawie oświaty**

Poznań 8 marca 2010

Miniony rok przyniósł wiele nowych zmian w prawie oświatowym. Nie doprowadziły one jednak do istotnego przełomu w systemie organizacji i finansowania zadań edukacyjnych prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego. Aktualne pozostają zasadnicze wnioski Związku Gmin Wiejskich RP, przedstawiane wielokrotnie na zgromadzeniach i kongresach samorządowych oraz w bezpośrednich kontaktach z przedstawicielami Rządu i Parlamentu RP. Należą do nich między innymi ;

- zasadnicza nowelizacja ustawy Karta Nauczyciela ze szczególnym uwzględnieniem zmiany systemu wynagradzania nauczycieli (art., 30 a, b) oraz likwidacji dodatku wiejskiego i mieszkaniowego jako anachronicznych pozostałości czasów dawno minionych

- przejęcie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych finansowania nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia

- objęcie subwencją oświatową przedszkolaków

- możliwość łączenia bibliotek szkolnych z publicznymi w małych miejscowościach na obszarach wiejskich

- opracowanie standardów edukacyjnych

- uruchomienie programów skierowanych wyłącznie na obszary wiejskie, pomagających w wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci ze wsi i małych miasteczek

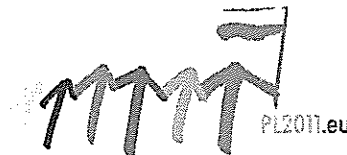
W pełni popieramy wniosek miasta Inowrocław w sprawie art. 30 Karty Nauczyciela, skierowany do Trybunału Konstytucyjnego. Taką samą opinię w tej sprawie przedstawiliśmy podczas ubiegłorocznego Zgromadzenia Ogólnego oraz X Kongresu Gmin Wiejskich.

Obserwując z zadowoleniem prace podejmowane przez ministerstwo Edukacji Narodowej w sprawie odbiurokratyzowania nadzoru pedagogicznego, poradnictwa psychologiczno – pedagogicznego, modernizacji szkolnictwa zawodowego, zwracamy uwagę na skutki zaniechań w sprawach przez samorzady zgłaszanych od lat.

Apelujemy do Rządu i Parlamentu RP o pilne uwzględnienie w pracach legislacyjnych naszych wniosków. Zgłaszamy je w trosce o jakość edukacji dzieci i młodzieży.

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich RP

Mariusz Poznański

Stanowisko

Związku Gmin Wiejskich w sprawie

prowadzenia zadań oświatowych.

Europejski Kongres Gmin Wiejskich

Warszawa, 19-20 październik 2011 rok

Zgromadzeni na Europejskim Kongresie Gmin Wiejskich przedstawiciele polskiego samorządu z troską spoglądają na stan polskiej oświaty na terenach wiejskich.

Koniec kadencji Parlamentu i Rządu RP przerwał prace nad istotną nowelizacją prawa oświatowego. Podczas Kampanii wyborczej padały często sprzeczne i demagogiczne hasła. Apelujemy do nowo wybranego parlamentu i tworzącego się Rządu RP o pilne podjęcie przerwanych prac nad zmianami prawa oświatowego.

Jest bardzo istotne, aby prawo dotyczące finansowania i organizacji oświaty było sprawnym narzędziem w rękach polskiego samorządu. Jakie narzędzie, takie efekty. W ostatnich latach dostrzegamy pozytywne zmiany w ustawie o systemie oświaty: zwiększenie naszych uprawnień w kształtowaniu sieci szkolnej, inne zasady konkursów na dyrektorów szkół itd. Ale dla nas najistotniejsze jest to, aby rząd RP, minister edukacji, a później parlament zdecydował o napisaniu od nowa jednej z ważniejszych ustaw w polskim systemie prawnym - Karty Nauczyciela. Jesteśmy pełni szacunku dla pracy nauczycieli. Ale czas uwspółcześić anachroniczny akt prawny, który nie służy dobrym nauczycielom ani polskiemu systemowi edukacji. Minister oświaty podjął pierwsze prace. Chodzi nam przede wszystkim o:

- zmianę statusu zawodowego nauczycieli
- uproszczenie systemu wynagrodzeń i wprowadzenie mechanizmów lepiej motywujących do dobrej pracy
- podwyższenie pensum do poziomu krajów Unii Europejskiej
- likwidację anachronicznych dodatków wiejskiego i mieszkaniowego, przejęcia przez ZUS finansowania nauczycieli przebywających na urloпах dla poratowania zdrowia
- likwidację dodatków wyrównawczych, często trafiających do nauczycieli, którzy sobie na nie nie zapracowali
- opracowanie standardów edukacyjnych
- umożliwienie łączenia bibliotek szkolnych i publicznych w gminach wiejskich i miasteczkach, gdzie szkoła powinna pełnić także rolę ośrodka kulturotwórczego

Ponadto gminy wiejskie postulują, aby w algorytmie podziału subwencji oświatowej odpowiednio ująć kosztów dowozu uczniów oraz uwzględnić niż demograficzny. W ciągu najbliższych 10 lat będzie coraz mniej dzieci.

Nowym wyzwaniem jest obniżenie wieku szkolnego, objęcie obowiązkowym przygotowaniem przedszkolnym dzieci 5 – letnich oraz istotne poszerzenie opieki przedszkolnej nad 3 i 4- latkami.

Bez subwencji przedszkolnej z budżetu państwa gminy wiejskie nie sprostają temu zadaniu.

Już teraz poziom zadłużenia oraz struktura budżetów wiejskich samorządów uniemożliwiają finansowanie tak kosztownych zadań.

Oczekujemy od nowego Parlamentu i Rządu RP zdecydowanych działań i dojrzałej merytorycznie współpracy z polskim samorządem w sprawach kształcenia młodego pokolenia Polaków i wyrównywania szans edukacyjnych na obszarach wiejskich.

Stanowisko

XXV Zgromadzenia Ogólnego Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
Poznań, 14 – 15 kwietnia 2011 roku

Samorządy wiejskie znają wagę zadań oświatowych. Rozumieją ich znaczenie dla społeczności lokalnych i dla przyszłości Państwa.

Poczucie najwyższej odpowiedzialności sprawia, iż od początku istnienia samorządu terytorialnego w odrodzonej Rzeczypospolitej gminy wiejskie i miejsko- wiejskie czynią ogromne wysiłki, by podołać prowadzeniu zadań oświatowych na jak najlepszym poziomie.

Pomimo braku pomocy finansowej ze strony Państwa budują nowe szkoły, a istniejące modernizują. Pomimo braku standardów edukacyjnych i systemu finansowania nie odpowiadającemu rzeczywistym kosztom zadań oświatowych radzą sobie z wykonywaniem kolejnych nowych, bądź rozszerzanych obowiązków z corocznymi podwyżkami nauczycielskich pensji, na które często nie otrzymują rzeczywistych pieniędzy ze zmniejszającej się z roku na rok wraz z ilością uczniów subwencji oświatowej.

W trwającej już wiele lat wymianie poglądów na temat koniecznych zmian w prawie oświatowym oraz systemie finansowania edukacji w Polsce udało się zidentyfikować i nazwać główne problemy, a także ustalić katalog spraw trudnych do rozstrzygnięcia. Należą do nich m. in: Karta Nauczyciela, subwencjonowanie przedszkolaków, system finansowania zadań oświatowych.

Z nadzieją odnotować trzeba więc podjęcie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej prac nad ustawą Karta Nauczyciela. To pierwsza w tym dwudziestolecu szczerza rozmowa na temat statusu tej grupy zawodowej.

Związek Gmin Wiejskich RP wraz ze wszystkimi organizacjami ogólnopolskimi bierze udział w tej trudnej debacie.

Uczestniczący w XXV Zgromadzeniu Ogólnym ZGW RP wójtowie i burmistrzowie w pełni popierają wspólne stanowisko ogólnopolskich organizacji, tworzących stronę samorządową Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego w sprawie ustawy **Karta Nauczyciela**.

Z uwagą obserwujemy szeroko zakrojone prace nad nowelizacją ustawy o systemie oświaty. W podstawowych założeniach odpowiadają one proponowanym przez ZGW RP zmianom.

Za pozytywne uważamy dokonane już w roku ubiegłym zmiany w budowaniu jakości pracy szkół. Proponowane obecnie zmiany w nadzorze pedagogicznym mogą istotnie poprawić ten system.

Zwracamy jednak uwagę na istotne problemy związane z „grupowaniem” szkół, przede wszystkim w odniesieniu do szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Z zadowoleniem przyjmujemy zapowiedź subwencjonowania 5 i 4 latków, lecz terminy wprowadzenia tego subwencjonowania (lata 2014, 2016) uważamy za zbyt odległe.

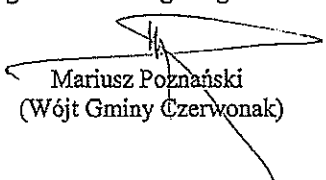
Stanowczo podtrzymujemy wielokrotnie powtarzany wniosek o opracowanie standardów edukacyjnych. Tylko system finansowania oświaty o wystandaryzowane koszty prowadzenia zadań oświatowych może uchronić samorządy wiejskie i miejsko-wiejskie od bankructwa z powodu prowadzenia tych zadań.

Protestujemy także przeciwko wprowadzaniu nowych lub rozszerzaniu istniejących zadań bez stosownych środków finansowych.

Apelujemy do Rządu i Prezydenta RP o uwzględnienie w pracach legislacyjnych naszych wniosków. Zgłaszamy je w trosce o jakość edukacji dzieci i młodzieży.

Apelujemy także do nauczycielskich związków zawodowych, by w pracach nad zmianami prawa oświatowego oraz statusu zawodowego nauczycieli prowadziły rzeczywisty dialog z przedstawicielami ZGW RP i pozostałymi organizacjami samorządowymi we wspólnej trosce o jakość edukacji młodego pokolenia.

Przewodniczący
XXV Zgromadzenia Ogólnego ZGW RP

Mariusz Poznański
(Wójt Gminy Czerwonak)